

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (sedmého senátu)

7. května 2020*

„Kasační opravný prostředek – Státní podpory – Regionální podpory ve prospěch ocelářského průmyslu – Rozhodnutí prohlašující podpory za neslučitelné se společným trhem – Pojem ‚státní podpora‘ – Zvýhodnění – Kritérium soukromého hospodářského subjektu – Zjevná vada – Důkazní břemeno – Meze soudního přezkumu“

Ve věci C-148/19 P,

jejímž předmětem je kasační opravný prostředek na základě článku 56 statutu Soudního dvora Evropské unie, podaný dne 19. února 2019,

BTB Holding Investments SA, se sídlem v Lucemburku (Lucembursko),

Duferco Participations Holding SA, se sídlem v Lucemburku (Lucembursko),

zastoupené J.-F. Bellisem, R. Luffem, M. Favartem a Q. Declèvem, avocats,

účastnice řízení podávající kasační opravný prostředek (navrhovatelky),

přičemž dalšími účastníky řízení jsou:

Evropská komise, zastoupená V. Bottkou a G. Luengem, jako zmocněnci,

žalovaná v prvním stupni,

Foreign Strategic Investments Holding (FSIH),

vedlejší účastník v prvním stupni,

SOUDNÍ DVŮR (sedmý senát),

ve složení P. G. Xuereb, předseda senátu, A. Arabadžev (zpravodaj) a A. Kumin, soudci,

generální advokát: G. Pitruzzella,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

* Jednací jazyk: francouzština.

vydává tento

Rozsudek

- 1 Kasačním opravným prostředkem se společnosti BTB Holding Investments SA (dále jen „BTB“) a Duferco Participations Holding SA (dále jen „DPH“) domáhají zrušení rozsudku Tribunálu Evropské unie ze dne 11. prosince 2018, BTB Holding Investments a Duferco Participations Holding v. Komise (T-100/17, nezveřejněný, dále jen „napadený rozsudek“, EU:T:2018:900), kterým Tribunál zamítl jejich žalobu znějící na částečné zrušení rozhodnutí Komise (EU) 2016/2041 ze dne 20. ledna 2016 o státních podporách SA.33926 2013/C (ex 2013/NN, 2011/CP), které Belgie poskytla ve prospěch skupiny Duferco (Úř. věst. 2016, L 314, s. 22, dále jen „sporné rozhodnutí“).

Okolnosti předcházející sporu

- 2 Skutečnosti předcházející sporu byly popsány Tribunálem v bodech 1 až 21 napadeného rozsudku a pro účely tohoto řízení je lze shrnout následovně.
- 3 Skupina Duferco vyrábí a prodává ocel. Působí v padesáti zemích po celém světě. V roce 2009 se činnosti uvedené skupiny v Evropě soustředily hlavně v Belgii a Itálii. Tato skupina působila také zejména ve Švýcarsku, Lucembursku a Francii.
- 4 Skupina Duferco se usadila v Belgii v roce 1997 a až do roku 2002 nakupovala různé ocelárny. V důsledku této vlny akvizic měla uvedená skupina tři hlavní dceřiné společnosti v Belgii, a sice Duferco Clabecq, Duferco La Louvière a Carsid.
- 5 Konsolidace obchodních činností skupiny Duferco byla prováděna ve společnosti Duferco Industrial Investment (dále jen „DII“), jejímž nástupcem byla společnost DPH. V čele skupiny Duferco stojí společnost BTB, která je mateřskou společností skupiny, jež se stala nástupkyní společnosti Bolmat Holding Ltd (dále jen „Bolmat“), jakož i společností Ultima Holding Ltd a Ultima Partners Ltd (dále jen společně „Ultima“), bývalých mateřských společností společnosti DPH.
- 6 V roce 2006 skupina Duferco navázala strategické partnerství s ruskou skupinou Novolipeck (dále jen „skupina NLMK“). Toto partnerství mělo za cíl využít činností skupiny NLMK na začátku řetězce výroby oceli (dodávky surovin a výroba polotovarů). Partnerství mělo formu podílu mateřské společnosti skupiny NLMK v jednom z holdingů skupiny Duferco, a sice Steel Invest & Finance (Luxembourg) SA (dále jen „SIF“). Holding SIF sdružoval řadu aktiv skupiny Duferco, včetně společností Duferco Clabecq, Duferco La Louvière a Carsid. Americká pobočka skupiny Duferco, a sice společnost Duferco US Investment Corp. (dále jen „Duferco US“) a její dceřiná společnost Duferco Farrell Corp. (dále jen „Farrell“), byla na konci roku 2006 rovněž začleněna do holdingu SIF. Dne 18. prosince 2006 byla schválena dohoda mezi skupinami Duferco a NLMK a mateřská společnost skupiny NLMK nabyla 50% podíl v holdingu SIF.
- 7 V průběhu léta 2011 bylo strategické partnerství mezi skupinami Duferco a NLMK ukončeno. Obě skupiny si rozdělily aktiva holdingu SIF.
- 8 V listopadu 2011 zveřejnil belgický deník řadu článků, podle kterých region Valonsko (Belgie) poskytoval od roku 2003 finanční podporu skupině Duferco, aniž to oznámil Evropské komisi. Podle uvedeného deníku založil region Valonsko v březnu 2003 nový finanční holding Foreign Strategic Investments Holding SA (FSIH) jako dceřinou společnost Sociétés wallonne de administration et de participations (Sogepa) za účelem investování do společností uvedené skupiny, které mají sídlo mimo Belgie i Evropskou unii.

- 9 Na základě těchto článků Komise požádala Belgické království dopisem ze dne 29. listopadu 2011 o doplňující informace o povaze finanční podpory, již region Valonsko údajně poskytl skupině Duferco v období let 2003–2011.
- 10 Dopisem ze dne 16. října 2013 Komise oznámila Belgickému království své rozhodnutí zahájit řízení ohledně těchto opatření finanční podpory podle čl. 108 odst. 2 SFEU. Komise vyzvala zúčastněné strany, aby k uvedeným předmětným opatřením předložily připomínky.
- 11 Ze všech informací sdělených Belgickým královstvím Komisi vyplývá, že v letech 2003 až 2011 holding FSIH provedl několik intervencí ve prospěch skupiny Duferco v celkové výši 517 milionů eur.
- 12 Jedna z těchto intervencí, nazvaná „první opatření“ nebo „opatření č. 1“, spočívala v tom, že holding FSIH v roce 2006 převedl podíl ve výši 49,9 %, který držel od roku 2003 ve společnosti Duferco US, na společnost DII. K tomuto převodu podílu došlo v kontextu jednání předcházejících nabytí podílu skupiny NLMK ve skupině Duferco prostřednictvím holdingu SIF, přičemž skupina NLMK vyjádřila přání, aby kontrolu nad veškerými akciemi společnosti Duferco US vykonával holding SIF. Aby se holding FSIH vyvázal ze společnosti Duferco US, poskytl dne 14. června 2006 společnosti DII opci na odkup jeho akcií ve společnosti Duferco US, přičemž tato opce byla následně převedena na společnost Ultima, která ji uplatnila a přistoupila ke koupi celého podílu holdingu FSIH ve společnosti Duferco US za částku 125,85 milionu amerických dolarů (USD) (přibližně 95 milionů eur).
- 13 Skupina Duferco se tak dne 12. prosince 2006 stala výlučným vlastníkem společnosti Duferco US pouze několik dní před formalizací svého strategického partnerství se skupinou NLMK.
- 14 Druhá z intervencí holdingu FSIH ve prospěch skupiny Duferco, nazvaná „druhé opatření“ nebo „opatření č. 2“, spočívala v tom, že holding FSIH převedl v roce 2006 podíl ve výši přibližně 25 %, který držel od roku 2003 ve společnosti DPH, ve prospěch společnosti Bolmat, bývalé mateřské společnosti skupiny Duferco, jejíž nástupkyní se stala společnost BTB. Tento převod podílu vyplýval z vůle holdingu FSIH vystoupit ze společnosti DPH. Dne 14. června 2006 tak holding FSIH převedl na společnost Bolmat celý svůj podíl ve společnosti DPH za částku 105,42 milionu USD (přibližně 84 milionů eur).
- 15 Třetí z těchto intervencí, nazvaná „čtvrté opatření“ nebo „opatření č. 4“, spočívala v podstatě podle znění dvou smluv podepsaných v září a prosinci 2009 v poskytnutí úvěru ve výši 100 milionů eur *in fine* společnosti Ultima, bývalé mateřské společnosti skupiny Duferco, jejímž nástupcem se stala společnost BTB. Tento úvěr byl uvolněn ve dvou splátkách, první ve výši 30 milionů eur v září 2009 a druhá ve výši 70 milionů eur v prosinci 2009. Úroková míra uplatněná na úvěr byla stanovena podle dvanáctiměsíční sazby Euribor (1,302 %) navýšené o 75 bazických bodů, tj. 2,052 % v okamžiku uzavření těchto smluv. Podle informací předložených Belgickým královstvím dosáhla skutečně uplatněná úroková míra při uvolnění první splátky výše 2,04 % a při uvolnění druhé splátky výše 1,99 %.
- 16 Vzhledem ke skončení strategického partnerství mezi skupinou Duferco a skupinou NLMK, k němuž došlo v roce 2011, jakož i dohodě těchto skupin, byl celý úvěr splacen předčasně dne 30. června 2011.
- 17 Dne 20. ledna 2016 přijala Komise sporné rozhodnutí.
- 18 Pokud jde nejprve o opatření č. 1, Komise měla za to, že podmínky, za kterých došlo k prodeji podílu holdingu FSIH ve společnosti Duferco US, měly za následek, že společnost DII se dostala do výhodnějšího postavení než její konkurenti, jelikož žádný soukromý investor by nesouhlasil s prodejem svého podílu ve společnosti Duferco US za týchž podmínek, a že toto zvýhodnění představuje státní podporu neslučitelnou s vnitřním trhem.

- 19 Komise měla za to, že podíl holdingu FSIH ve společnosti Duferco US měl být ohodnocen na částku 141,09 milionu USD, takže z důvodu převodu za částku 125,85 milionu USD činila výše podpory ve prospěch společnosti DII 15,24 milionů USD (přibližně 11,58 milionu eur).
- 20 Pokud jde dále o opatření č. 2, Komise měla rovněž za to, že podmínky, za kterých došlo k prodeji podílu holdingu FSIH ve společnosti DPH, měly za následek, že se společnost Bolmat dostala do výhodnějšího postavení než její konkurenti, jelikož žádný soukromý investor by nesouhlasil s prodejem svého podílu ve společnosti DPH za týchž podmínek, a že toto zvýhodnění představuje státní podporu neslučitelnou s vnitřním trhem.
- 21 Komise měla za to, že podíl holdingu FSIH ve společnosti DPH měl být ohodnocen minimálně na částku 131 milionů USD, takže z důvodu převodu za částku 105,42 milionu USD činila výše podpory ve prospěch společnosti Bolmat 25,58 milionu USD (přibližně 20,36 milionu eur).
- 22 Nakonec, pokud jde o opatření č. 4, měla Komise za to, že podmínky, za kterých holding FSIH poskytl společnosti Ultima úvěr ve výši 100 milionů eur, měly za následek, že se tato společnost dostala do výhodnějšího postavení než její konkurenti, jelikož žádný soukromý věřitel by nesouhlasil s poskytnutím úvěru za týchž podmínek, a že toto zvýhodnění představuje státní podporu neslučitelnou s vnitřním trhem. Podle ní měla být úroková míra uplatněná na úvěr stanovena podle dvanáctiměsíční sazby Euribor navýšené o 220 bazických bodů, tedy 3,502 %.
- 23 Vzhledem k tomu, že v červnu 2011 bylo dohodnuto předčasné splacení úvěru, měla Komise na základě výpočtu zjednodušené aktualizované sazby za to, že výše podpory ve prospěch společnosti Ultima dosahuje u tohoto úvěru přibližně 2,08 milionu eur.

Sporné rozhodnutí

- 24 Výroková část sporného rozhodnutí zní takto:

„Článek 1

Tato opatření, která provedl[o] Belgi[cké] [království] protiprávně v rozporu s čl. 108 odst. 3 [SFEU], představují státní podporu neslučitelnou s vnitřním trhem:

- a) prodej podílu ve společnosti [Duferco US] společnosti [DII] za částku ve výši 11 581 700 [eur];
- b) prodej podílu ve společnosti [DPH] společnosti [Bolmat] za částku ve výši 20 362 464 [eur];

[...]

- d) úvěr poskytnutý společnosti [Ultima] v zásadě ve výši 2 082 723 [eur], protože úroková míra uplatněná u tohoto úvěru je nižší než 3,502 %;

[...]

Článek 2

1. Belgi[cké] [království] je povinn[é] si nechat vrátit od přímých příjemců nebo od jejich právních nástupců poskytnuté neslučitelné státní podpory uvedené v článku 1.

[...]“

Řízení před Tribunálem a napadený rozsudek

- 25 Podáním došlým kanceláři Tribunálu dne 14. února 2017, podaly společnosti BTB a DPH žalobu znějící na částečné zrušení sporného rozhodnutí.
- 26 Návrhem došlým kanceláři Tribunálu dne 12. června 2017 podal holding FSIH návrh na vstup do řízení jako vedlejší účastník na podporu návrhových žádání společností BTB a DPH.
- 27 Na podporu uvedené žaloby uplatnily společnost BTB a DPH osm žalobních důvodů. Tři z těchto žalobních důvodů se týkaly opatření č. 1, tři se týkaly opatření č. 2 a poslední dva se týkaly opatření č. 4.
- 28 Pokud jde o opatření č. 1, první dva uplatněné žalobní důvody v podstatě vycházely z neexistence zvýhodnění spojeného s podmínkami, za kterých holding FSIH převedl na společnost DII svůj podíl ve společnosti Duferco US. Třetí uplatněný žalobní důvod vycházel v podstatě z různých vad, kterými je stíženo určení výše dotčené podpory.
- 29 Pokud jde o opatření č. 2, první dva uplatněné žalobní důvody vycházely v podstatě také z neexistence zvýhodnění spojeného s podmínkami, za kterých holding FSIH převedl na společnost Bolmat svůj podíl ve společnosti DPH. Třetí uplatněný žalobní důvod vycházel v podstatě z různých vad, kterými je stíženo určení výše dotčené podpory.
- 30 Pokud jde o opatření č. 4, oba uplatněné žalobní důvody vycházely v podstatě z neexistence zvýhodnění spojeného s podmínkami, za kterých holding FSIH poskytl zápůjčku společnosti Ultima.
- 31 Tribunál napadeným rozsudkem žalobu podanou společnostmi BTB a DPH zamítl.

Návrhová žádání účastníků řízení před Soudním dvorem

- 32 Společnosti BTB a DPH navrhují, aby Soudní dvůr:
- zrušil napadený rozsudek a vrátil věc Tribunálu, jakož i
 - uložil Komisi náhradu nákladů řízení.
- 33 Komise navrhuje, aby Soudní dvůr:
- zamítl kasační opravný prostředek jako neopodstatněný;
 - podpůrně zamítl žalobu na neplatnost podanou proti spornému rozhodnutí a
 - uložil společnostem BTB a DPH náhradu nákladů řízení před Soudním dvorem.

Ke kasačnímu opravnému prostředku

K přípustnosti

- 34 Komise namítá nepřipustnost kasačního opravného prostředku v plném rozsahu z důvodu, že je příliš abstraktní.

- 35 V tomto ohledu je třeba připomenout, že z čl. 256 odst. 1 druhého pododstavce SFEU, čl. 58 prvního pododstavce statutu Soudního dvora Evropské unie, jakož i z čl. 168 odst. 1 písm. d) a čl. 169 odst. 2 jednacího řádu Soudního dvora vyplývá, že kasační opravný prostředek musí přesným způsobem uvádět kritizované části rozsudku, jehož zrušení je navrhováno, jakož i právní argumenty, kterými je tento návrh konkrétně podpořen (rozsudek ze dne čtvrtek 11. dubna 2013, *Mindo v. Komise*, C-652/11 P, EU:C:2013:229, bod 21).
- 36 V projednávané věci společnosti BTB a DPH jasně uvedly důvody, proč mají za to, že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení. Tyto dva podniky dostatečně přesně označily body napadeného rozsudku, které jsou podle nich stíženy nesprávným právním posouzením, jež vedlo Tribunál k tomu, že měl v projednávaném případě za to, že Komise správně dospěla k závěru o existenci státních podpor.
- 37 Za těchto podmínek musí být námitka nepřijatelnosti vznesená Komisí zamítnuta.
- 38 Kasační opravný prostředek podaný společnostmi BTB a DPH je tudíž přípustný.

K věci samé

- 39 Na podporu kasačního opravného prostředku navrhovatelky uplatňují jediný důvod, který se skládá ze dvou částí, z nichž první vychází z porušení pravidel týkajících se důkazního břemene a druhá vychází ze zásady rovnosti zbraní a práva na spravedlivý proces.

K první části jediného důvodu kasačního opravného prostředku

– Argumentace účastníků řízení

- 40 V první části jediného důvodu kasačního opravného prostředku společnosti BTB a DPH zaprvé tvrdí, že Tribunál formulací „za účelem prokázání, že se Komise dopustila zjevně nesprávného posouzení skutkového stavu, které může odůvodnit zrušení napadeného rozhodnutí, musí být důkazy předložené žalobkyněmi dostatečné k tomu, aby posouzení skutkového stavu provedené v dotčeném rozhodnutí zbavily hodnověrnosti“, uvedené v bodech 90 a 142 napadeného rozsudku, porušil pravidla týkající se důkazního břemene v oblasti státních podpor. Tribunál podle nich tím, že tvrdil, že bylo věcí žalobkyně, aby předložily dostatečně průkazné důkazy, jež by zbavily hodnověrnosti komplexní hospodářské posouzení skutkového stavu provedené ve sporném rozhodnutí, obrátil důkazní břemeno.
- 41 Podle těchto podniků Tribunál na jedné straně uznal právo Komise neprokazovat, v čem dotčená opatření představují státní podpory, a pravomoc založit své posouzení skutkového stavu na pouhých „hodnověrných“ tvrzeních nebo důkazech, jejichž pravdivost není povinna prokázat. Na druhé straně Tribunál od navrhovatelek požadoval, aby prokázaly, že dotčená opatření nepředstavují státní podpory.
- 42 Zadruhé mají společnosti BTB a DPH za to, že z bodů 90 a 142 napadeného rozsudku vyplývá, že Tribunál měl implicitně za to, že pokud by po provedení zkoumání dotyčných opatření Komisí přetrvávaly pochybnosti, bude mít z těchto pochybností prospěch Komise, protože své posouzení může založit na pouhých „hodnověrných“ informacích, jejichž pravdivost nemusí prokázat.
- 43 Komise argumenty společností BTB a DPH zpochybňuje.

– Závěry Soudního dvora

- 44 Podle ustálené judikatury Soudního dvora se pro kvalifikaci určitého opatření jako „státní podpory“ ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU vyžaduje, aby byly splněny všechny následující podmínky. Zaprvé se musí jednat o státní zásah nebo zásah ze státních prostředků. Zadruhé musí být tento zásah způsobilý ovlivnit obchod mezi členskými státy. Zatřetí musí poskytovat příjemci selektivní výhodu. Začtvrté musí narušovat nebo hrozit narušením hospodářské soutěže (rozsudek ze dne 19. prosince 2019, Arriva Italia a další, C-385/18, EU:C:2019:1121, bod 31).
- 45 Je třeba rovněž připomenout, že podle rovněž ustálené judikatury Soudního dvora jsou za státní podpory považovány zásahy, které mohou v jakékoli formě přímo nebo nepřímo zvýhodňovat podniky nebo musí být považovány za hospodářské zvýhodnění, které by podnik-příjemce za obvyklých podmínek na trhu nezískal (rozsudek ze dne 6. března 2018, Komise v. FIH Holding a FIH Erhvervsbank, C-579/16 P, EU:C:2018:159, bod 44).
- 46 Vzhledem k cíli čl. 107 odst. 1 SFEU, jímž je zajistit nenarušenou hospodářskou soutěž, a to i soutěž mezi veřejnými a soukromými podniky, nemůže pojem „podpora“ ve smyslu tohoto ustanovení zahrnovat opatření přijaté ve prospěch podniku ze státních prostředků, pokud by tento podnik mohl získat totéž zvýhodnění za okolností odpovídajících obvyklým podmínkám na trhu. Podmínky, za nichž bylo takové zvýhodnění poskytnuto, tedy musí být v zásadě posuzovány na základě zásady soukromého hospodářského subjektu (rozsudek ze dne 6. března 2018, Komise v. FIH Holding a FIH Erhvervsbank, C-579/16 P, EU:C:2018:159, bod 45).
- 47 Zásada soukromého hospodářského subjektu patří k aspektům, které je Komise povinna zohlednit při prokazování existence státní podpory, a nepředstavuje tedy výjimku, jež by se uplatnila pouze na žádost členského státu, když bylo konstatováno, že jsou naplněny znaky pojmu „státní podpory“ uvedené v čl. 107 odst. 1 SFEU (rozsudek ze dne 6. března 2018, Komise v. FIH Holding a FIH Erhvervsbank, C-579/16 P, EU:C:2018:159, bod 46).
- 48 V tomto kontextu je třeba připomenout, že Soudní dvůr již rozhodl, že Komise se nemůže domnívat, že podnik získal výhodu, jež zakládá státní podporu, na základě toho, že se opře pouze o negativní předpoklad vycházející z neexistence informací umožňujících dospět k opačnému závěru, nejsou-li jiné poznatky, které mohou pozitivně prokázat existenci takové výhody (rozsudek ze dne 17. září 2009, Komise v. MTU Friedrichshafen, C-520/07 P, EU:C:2009:557, bod 58).
- 49 Pokud Komise uplatňuje zásadu soukromého hospodářského subjektu, má přinejmenším povinnost ujistit se o tom, že informace, které má k dispozici, ač mohou být případně neúplné a útržkovité, představují dostatečný základ pro závěr, že podnik získal výhodu, jež zakládá státní podporu (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 17. září 2009, Komise v. MTU Friedrichshafen, C-520/07 P, EU:C:2009:557, bod 56).
- 50 Komise totiž musí založit svá rozhodnutí na poznacích majících určitou spolehlivost a soudržnost, které mohou podpořit závěry, ke kterým dospěla (rozsudek ze dne 17. září 2009, Komise v. MTU Friedrichshafen, C-520/07 P, EU:C:2009:557, bod 55).
- 51 Mimoto jak Tribunál v podstatě uvedl v bodě 82 napadeného rozsudku, Komise je povinna zkoumat dotyčná opatření pečlivě a nestranně, aby měla při přijímání konečného rozhodnutí stanovujícího existenci a případně i neslučitelnost nebo protiprávnost podpory k tomuto účelu co možná nejúplnější a nejspolehlivější poznatky (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 2. září 2010, Komise v. Scott, C-290/07 P, EU:C:2010:480, bod 90, a ze dne 3. dubna 2014, Francie v. Komise, C-559/12 P, EU:C:2014:217, bod 63).

- 52 V projednávané věci Tribunál v bodě 81 napadeného rozsudku zdůraznil, že důkazní břemeno ohledně splnění podmínek pro uplatnění kritéria soukromého hospodářského subjektu nese Komise, a že to platí tím spíše v případě, kdy se napadené rozhodnutí zakládá nikoli na nepředložení informací, o které Komise požádala dotýčný členský stát, ale na konstatování, že soukromý hospodářský subjekt by se nechoval stejným způsobem jako orgány uvedeného členského státu, přičemž toto konstatování předpokládá, že Komise měla k dispozici všechny relevantní informace nezbytné po vyhotovení svého rozhodnutí.
- 53 Na rozdíl od toho, co tvrdí společnosti BTB a DPH, tedy z napadeného rozsudku nevyplývá, že Tribunál měl za to, že stačí, aby Komise hospodářské posouzení založila na pouhých „hodnověrných“ tvrzeních, jejichž pravdivost není povinna prokázat.
- 54 Pokud jde o argumentaci společností BTB a DPH, podle které měl Tribunál v bodech 90 a 142 napadeného rozsudku za to, že jim přísluší předložit důkazy za účelem prokázání, že dotčená opatření nepředstavují státní podpory, je třeba konstatovat, že tato argumentace vychází z nesprávného výkladu napadeného rozsudku.
- 55 Z bodů 90 a 142 napadeného rozsudku totiž vyplývá, že Tribunál měl v podstatě za to, že pokud Komise použila kritérium soukromého hospodářského subjektu, provedla analýzu a dospěla ve svém rozhodnutí ke konstatování, že dotčená opatření představují státní podpory, je na žalobkyních, aby prokázaly zjevně nesprávné posouzení skutkového stavu, které provedla Komise.
- 56 Tato úvaha je přitom pouze důsledkem zásady zakotvené v ustálené judikatuře Soudního dvora, podle níž se přezkum komplexních hospodářských posouzení uskutečněných Komisí, který provádějí unijní soudy, nutně omezuje na ověření dodržení procesních pravidel a pravidel týkajících se odůvodnění, jakož i věcné správnosti skutkových zjištění, neexistence zjevně nesprávného posouzení skutkového stavu a zneužití pravomoci (rozsudek ze dne 2. září 2010, Komise v. Scott, C-290/07 P, EU:C:2010:480, bod 66 a citovaná judikatura).
- 57 Vzhledem k široké posuzovací pravomoci Komise při použití zásady soukromého hospodářského subjektu Tribunál správně omezil přezkum na ověření neexistence zjevně nesprávných posouzení v úvahách Komise, když použila kritérium soukromého hospodářského subjektu za účelem prokázání, že dotčená opatření představují státní podpory.
- 58 Jak totiž Tribunál správně připomněl v bodě 87 napadeného rozsudku stran otázky, zda opatření spadá do působnosti čl. 107 odst. 1 SFEU, je-li posouzení Komise technické či komplexní povahy, je soudní přezkum omezený (rozsudek ze dne 30. listopadu 2016, Komise v. Francie a Orange, C-486/15 P, EU:C:2016:912, bod 88 a citovaná judikatura).
- 59 V této souvislosti Tribunál v bodě 88 napadeného rozsudku rovněž správně připomněl, že je-li třeba, aby Komise za účelem ověření, zda opatření spadá do působnosti čl. 107 odst. 1 SFEU, použila kritérium soukromého subjektu, použití tohoto kritéria obecně vyžaduje komplexní hospodářské posouzení ze strany Komise (rozsudek ze dne 30. listopadu 2016, Komise v. Francie a Orange, C-486/15 P, EU:C:2016:912, bod 89 a citovaná judikatura).
- 60 Jak vyplývá z ustálené judikatury, zkoumání Komise týkající se otázky, zda určitá opatření mohou být kvalifikována jako státní podpora z důvodu, že veřejné orgány nejednaly tímž způsobem jako soukromý subjekt, vyžaduje provedení komplexního hospodářského posouzení (rozsudek ze dne 20. září 2017, Komise v. Frucona Košice, C-300/16 P, EU:C:2017:706, bod 62).
- 61 Tribunál v bodech 89 a 141 napadeného rozsudku správně dodal, že mu nepřísluší, aby vlastním posouzením nahradil hospodářské posouzení provedené rozhodnutí, jehož legalitu má přezkoumávat (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 20. září 2017, Komise v. Frucona Košice, C-300/16 P, EU:C:2017:706, bod 63).

- 62 Tribunál tedy provedl přezkum sporného rozhodnutí v plném souladu se zásadami a kritérii připomenutými judikaturou citovanou v bodech 56 a 58 až 61 tohoto rozsudku.
- 63 Za těchto podmínek je třeba konstatovat, že se Tribunál nedopustil nesprávného právního posouzení, když měl v bodech 90 a 142 napadeného rozsudku za to, že přísluší společností BTB a DPH prokázat, že se Komise dopustila zjevně nesprávného posouzení skutkového stavu, které může odůvodnit zrušení sporného rozhodnutí.
- 64 Z toho plyne, že první část jediného důvodu kasačního opravného prostředku musí být zamítnuta jako neopodstatněná.

Ke druhé části jediného důvodu kasačního opravného prostředku

– Argumentace účastníků řízení

- 65 Ve druhé části jediného důvodu kasačního opravného prostředku společnosti BTB a DPH tvrdí, že formulací použitou v bodech 90 a 142 napadeného rozsudku, která byla připomenuta v bodě 40 tohoto rozsudku, Tribunál porušil zásadu rovnosti zbraní a právo na spravedlivý proces.
- 66 Tyto podniky mají za to, že tato zásada znamená povinnost nabídnout každému účastníku řízení přiměřenou možnost prezentovat svoji věc včetně důkazů za podmínek, které ho nestaví do jasné nevýhodnější situace v porovnání se situací jeho protivníka.
- 67 V projednávaném případě přitom Tribunál, máje za to, že společnosti BTB a DPH byly povinny předložit důkazy dostatečné k tomu, aby zbavily hodnověrnosti posouzení dotčených opatření provedené Komisí, podle nich porušil uvedenou zásadu tím, že Komise zajistil výhodnější postavení ve vztahu k uvedeným podnikům. V případě, že by Komise a žalobkyně předložily rozporná posouzení skutkového stavu, avšak obě posouzení by byla stejně hodnověrná, by totiž vysvětlení Komise měla automaticky přednost před vysvětleními podanými žalobkyněmi.
- 68 Podle společností BTB a DPH od nich Tribunál vyžadoval, aby předložily důkazy s vyšší důkazní silou, než je důkazní síla důkazů, na kterých Komise založila posouzení skutkového stavu.
- 69 Takové rozložení důkazního břemene je podle nich v rozporu s judikaturou vycházející z rozsudků ze dne 28. března 1984, *Compagnie royale asturienne des mines a Rheinzink v. Komise* (29/83 a 30/83, EU:C:1984:130, bod 16), jakož i ze dne 31. března 1993, *Ahlström Osakeyhtiö a další v. Komise* (C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 a C-125/85 až C-129/85, EU:C:1993:120, body 126 a 127), podle kterých platí, že pokud Komise konstatuje porušení pravidel hospodářské soutěže na základě předpokladu, že zjištěné skutkové okolnosti nelze vysvětlit jinak než existencí protisoutěžního jednání, unijní soud zruší předmětné rozhodnutí, předloží-li dotyčné podniky argumentaci, která poskytuje jiné vysvětlení skutkových okolností zjištěných Komisí, a umožňuje tak nahradit vysvětlení skutkových okolností, na základě kterého Komise konstatovala existenci protiprávního jednání, jiným přijatelným vysvětlením.
- 70 Komise argumentaci společností BTB a DPH zpochybňuje.

– Závěry Soudního dvora

- 71 Pokud jde o míru dokazování požadovanou k prokázání zjevného pochybení v rámci uplatnění zásady soukromého subjektu, je třeba bez dalšího uvést, že z formulace použité Tribunálem v bodech 90 a 142 napadeného rozsudku vyplývá, že Tribunál požadoval, aby žalobkyně prokázaly existenci dostatečně závažného pochybení, aby zpochybnilly komplexní hospodářské posouzení provedené

Komisi. Naproti tomu nevyplývá z toho, že by žalobkyně musely prokázat neexistenci státních podpor, ani že by se Komise mohla za účelem prokázání existence státní podpory opřít o pouhá hodnověrná tvrzení, ani že by žalobkyně musely zcela vyvrátit hospodářskou analýzu Komise.

- 72 Jak měl přitom Tribunal správně za to, zjevně nesprávné posouzení může být prokázáno prostřednictvím skutečností, které posouzení skutkového stavu, provedené Komisí v jejím rozhodnutí, zbavují hodnověrnosti. Naproti tomu žalobní důvod vycházející ze zjevně nesprávných posouzení musí být zamítnut, jestliže se navzdory důkazům předloženým žalobkyněmi nezdá, že je zpochybněné posouzení stíženo takovou vadou.
- 73 Možnost napadnout hodnověrnost posouzení skutkového stavu provedeného Komisí v jejím rozhodnutí je tedy stanovena ve prospěch žalobkyň a na rozdíl od toho, co tvrdí společnosti BTB a DPH, formulace použitá Tribunálem v napadeném rozsudku v projednávané věci nezakládá povinnost žalobkyní předložit důkazy, jejichž důkazní síla by byla vyšší než důkazní síla důkazů, na nichž Komise založila posouzení skutkového stavu.
- 74 Právě ve světle těchto úvah Tribunal v bodech 121, 124, 127, 180, 221, 248, 253, 276 a 285 napadeného rozsudku posoudil, zda jsou tvrzení společností BTB a DPH dostatečná k tomu, aby posouzení skutkového stavu provedená Komisí ve sporném rozhodnutí zbavila hodnověrnosti, a měl za to, že tomu tak nebylo.
- 75 Pokud jde o argumentaci společností BTB a DPH vycházející z rozsudků ze dne 28. března 1984, *Compagnie royale asturienne des mines a Rheinzink v. Komise* (29/83 a 30/83, EU:C:1984:130, bod 16), jakož i ze dne 31. března 1993, *Ahlström Osakeyhtiö a další v. Komise* (C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 a C-125/85 až C-129/85, EU:C:1993:120, body 126 a 127), stačí uvést, že Komise při uplatňování zásady soukromého hospodářského subjektu nemůže vycházet z předpokladu, že zjištěné skutkové okolnosti nelze vysvětlit jinak než existencí protisoutěžního jednání, ale v zásadě provádí komplexní hospodářské posouzení, aby určila, zda dotýčný podnik získal výhodu, jež zakládá státní podporu.
- 76 Za těchto podmínek je třeba konstatovat, že v projednávané věci Tribunal tím, že měl v bodech 90 a 142 napadeného rozsudku za to, že „za účelem prokázání, že se Komise dopustila zjevně nesprávného posouzení skutkového stavu, které může odůvodnit zrušení napadeného rozhodnutí, musí být důkazy předložené žalobkyněmi dostatečné k tomu, aby posouzení skutkového stavu provedené v dotčeném rozhodnutí zbavily hodnověrnosti“, neporušil ani zásadu rovnosti zbraní, ani právo na spravedlivý proces.
- 77 Ze všech výše uvedených úvah vyplývá, že druhou část jediného důvodu kasačního opravného prostředku je třeba zamítnout jako neopodstatněnou.
- 78 Z toho vyplývá, že kasační opravný prostředek musí být v plném rozsahu zamítnut jako neopodstatněný.

K nákladům řízení

- 79 Podle článku 137 jednacího řádu, který se na řízení o kasačním opravném prostředku použije na základě čl. 184 odst. 1 jednacího řádu, se v rozsudku, jímž se končí řízení, rozhodne o nákladech řízení.

⁸⁰ Podle čl. 138 odst. 1 jednacího řádu, jenž se na řízení o kasačním opravném prostředku použije na základě čl. 184 odst. 1 téhož jednacího řádu, se účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Vzhledem k tomu, že Komise požadovala náhradu nákladů řízení a společnosti BTB a DPH neměly ve věci úspěch, je důvodné posledně uvedeným uložit náhradu nákladů řízení.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (sedmý senát) rozhodl takto:

- 1) Kasační opravný prostředek se zamítá.**
- 2) Společnostem BTB Holding Investments SA a Dufenco Participations Holding SA se ukládá náhrada nákladů řízení.**

Podpisy.